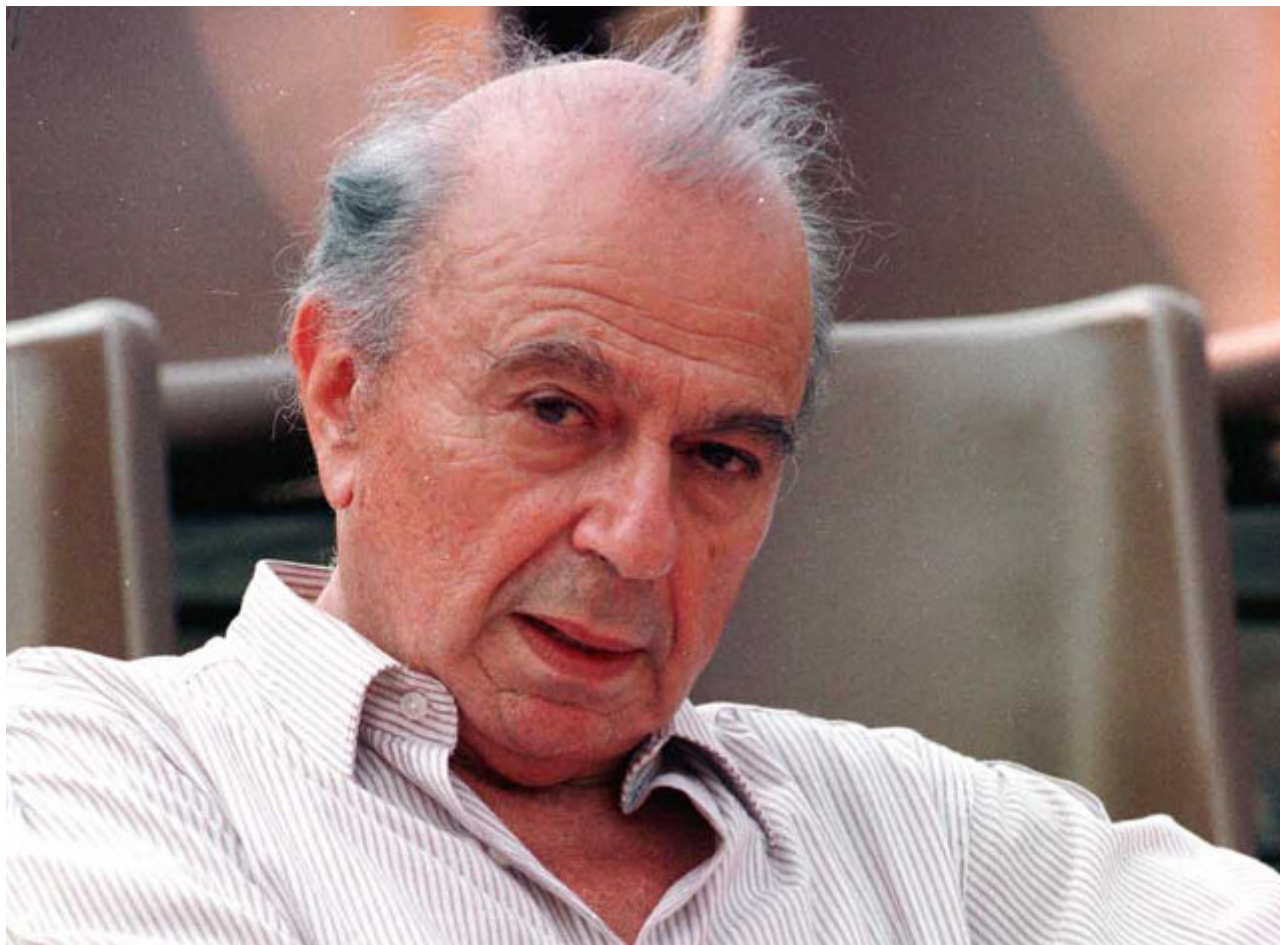
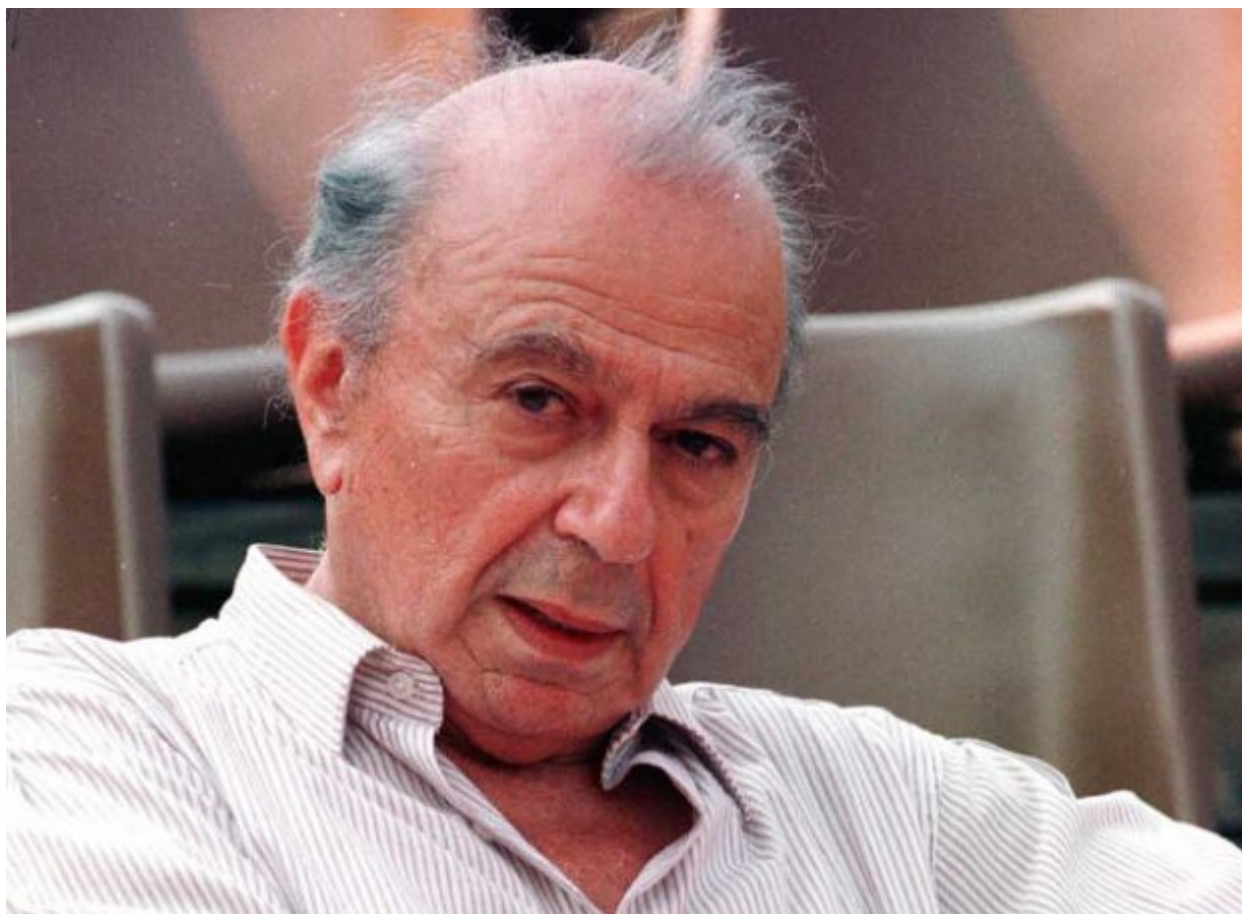

25 Ιουλίου 2018

Μιχάλης Κακογιάννης

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Ο Κύπριος Μιχάλης Κακογιάννης υπήρξε ένας από τους σπουδαιότερους Έλληνες κινηματογραφιστές με διεθνή απήχηση. Είναι γνωστός για τις ταινίες του «Στέλλα» (1955), «Ηλέκτρα» (1962), «Ζορμπάς» (1964). Διακρίθηκε, επίσης, ως σκηνοθέτης του θεάτρου και της όπερας. Άφησε ως παρακαταθήκη στις επόμενες γενιές το κέντρο πολιτισμού «Μιχάλης Κακογιάννης» στην Αθήνα.

Τα πρώτα βήματα του Μιχάλη Κακογιάννη

Ο Μιχάλης Κακογιάννης γεννήθηκε στις 11 Ιουνίου 1921, στη βρετανοκρατούμενη Λεμεσό, και ήταν γιος του δικηγόρου Παναγιώτη Κακογιάννη, ο οποίος είχε τιμηθεί με τον τίτλο του «σερ» από τον βασιλιά της Μεγάλης Βρετανίας. Το 1938 μετέβη στο Λονδίνο για να σπουδάσει νομικά, με πατρική υπόδειξη. Πήρε το πτυχίο του, αλλά τον κέρδισε η δραματική τέχνη.

Τα πρώτα χρόνια του Β' Παγκόσμιου Πόλεμου, ο νεαρός Κακογιάννης εργαζόταν ως επικεφαλής της Κυπριακής Υπηρεσίας του BBC, εμπυχώνοντας με τις εκπομπές του τους υπόδουλους Έλληνες, ενώ διδασκόταν σκηνοθεσία θεάτρου στο Ολντ Βικ. Το 1946 γνωρίστηκε με τον Νίκο Καζαντζάκη, οποίος ήταν προσκεκλημένος του Βρετανικού Συμβουλίου στο Λονδίνο και μαζί έκαναν μία σειρά εκπομπών για το

BBC.

Το 1947 άρχισε να δουλεύει επαγγελματικά ως ηθοποιός και πρωταγωνίστησε στον «Καλιγούλα» του Αλμπέρ Καμί, σε σκηνοθεσία Αλέξη Σολομού, που εκείνη την περίοδο ζούσε κι αυτός στο Λονδίνο. Τον Κακογιάννη επέλεξε ο ίδιος ο Καμί για τον επώνυμο ρόλο.

Το δημιουργικό έργο του Μιχάλη Κακογιάννη

Το 1953 εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα και άρχισε να γράφει το σενάριο της πρώτης του ταινίας «Κυριακάτικο ξύπνημα» (1954), μιας κωμωδίας με έντονα τα στοιχεία του ιταλικού νεορεαλισμού, που αποτέλεσε πηγή έμπνευσης γι' αυτόν τον σκηνοθέτη. Η ταινία, στην οποία πρωταγωνιστούσαν ο Δημήτρης Χορν και η Έλλη Λαμπέτη, συμμετείχε στο διαγωνιστικό τμήμα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Κανών, ανοίγοντας στον σκηνοθέτη της τον δρόμο για τη διεθνή καριέρα.

Ακολούθησε, το 1955 η «Στέλλα», από τις καλύτερες ταινίες του Μιχάλη Κακογιάννη, με τη Μελίνα Μερκούρη ξεχωριστή στο ρόλο της πόρνης που θέλει να ζήσει ελεύθερη. Είναι ένας ύμνος στην ανεξαρτησία της γυναίκας, που αγγίζει τα όρια της τραγωδίας, ιδιαίτερα στις τελευταίες σκηνές της ταινίας.

Το νεορεαλιστικό στοιχείο, συνδυασμένο με στοιχεία της αρχαίας τραγωδίας και του μελοδράματος, είναι εμφανές και στις δύο επόμενες ταινίες του, με πρωταγωνίστρια την Έλλη Λαμπέτη. Στο «Κορίτσι με τα μαύρα (1956), η σπουδαία ελληνίδα ηθοποιός υποδύεται μία καταπιεσμένη γυναίκα της ελληνικής επαρχίας, ενώ στο «Τελευταίο Ψέμα» (1958), μία νεαρή κοπέλα που πιέζεται να παντρευτεί έναν πλούσιο αστό για να σώσει την οικογένειά της από την πτώχευση.

Το 1959 θα γυρίσει την ταινία «Ερόικα» (1959), βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Κοσμά Πολίτη, το σενάριο της οποίας είχε γράψει στα χρόνια του Λονδίνου με προτροπή του Νάνου Βαλαωρίτη. Τον επόμενο χρόνο θα σκηνοθετήσει μία διεθνή παραγωγή στα στούντιο της Τσινετσιτά στη Ρώμη με τίτλο «Το χαμένο κορμί, με πρωταγωνίστρια και πάλι την Έλλη Λαμπέτη, σε σενάριο δικό του και του αμερικανού συγγραφέα Φρεντ Γουέικμαν, συζύγου της Λαμπέτη.

Το 1961 μετέφερε στη μεγάλη οθόνη την τραγωδία του Ευριπίδη «Ηλέκτρα», με τη σπουδαία ερμηνεία της Ειρήνης Παπά στον επώνυμο ρόλο. Η ταινία συμμετείχε στο διαγωνιστικό τμήμα του Φεστιβάλ των Κανών και κέρδισε το Μεγάλο Βραβείο της Κριτικής Επιτροπής κι ένα τεχνικό βραβείο το 1962.

Το 1964 θα έλθει η μεγάλη στιγμή της κινηματογραφικής του καριέρας με την ταινία «Αλέξης Ζορμπάς», βασισμένη στο μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη «Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά». Η ταινία, με πρωταγωνιστές τους Άντονι

Κουίν και Άλαν Μπέιτς, θα γνωρίσει παγκόσμια επιτυχία, θα τιμηθεί με τρία Βραβεία Όσκαρ (1965) και θα δημιουργήσει τον μύθο του Ζορμπά - με τη συμβολή και της μουσικής του Μίκη Θεοδωράκη - που φτάνει ως τις μέρες μας.

Μετά τον «Ζορμπά», οι περισσότερες πόρτες ήταν ανοιχτές για τον Μιχάλη Κακογιάννη που άρχισε να εργάζεται και από τις δυο πλευρές του Ατλαντικού, στην Αμερική και την Ευρώπη, ανεβάζοντας κλασικό ρεπερτόριο, όπερα, αλλά συχνά και τραγωδίες, ειδικά στη Νέα Υόρκη. Είναι χαρακτηριστικό ότι παρουσίασε για πρώτη φορά τις «Τρωάδες» στο Φεστιβάλ των Δύο Κόσμων στο Σπολέτο της Ιταλίας για να τις επαναλάβει στη Νέα Υόρκη, αλλά και στο Παρίσι, πριν τις μεταφέρει κινηματογραφικά με την Κάθριν Χέμπμπορν στο ρόλο της Εκάβης το 1969. Ενδιάμεσα, το 1966 είχε γυρίσει την ταινία «Τη μέρα που τα ψάρια βγήκαν στη στεριά», που αναφέρεται στην απειλή μιας πυρηνικής καταστροφής, με αφορμή ένα περιστατικό που συνέβη την εποχή του Ψυχρού Πολέμου.

Καθ' όλη τη διάρκεια της δικτατορίας ο Κακογιάννης ζούσε στο εξωτερικό και ήταν από τους πρώτους που την 21η Απριλίου 1967 έκανε δηλώσεις εναντίον της χούντας στα γαλλικά ραδιόφωνα, αλλά και από εκείνους που συνεργάστηκαν ειδικά με τη Μελίνα Μερκούρη στον αντιχουντικό αγώνα. Το 1973 γυρίζει την τηλεταινία ιστορικοθρησκευτικού περιεχομένου «Η ιστορία του Ιακώβ και του Ιωσήφ», που θα προβληθεί τον επόμενο χρόνο από το αμερικανικό δίκτυο ABC. Ήταν και η μοναδική του δουλειά για την τηλεόραση.

Μία από τις κορυφαίες στιγμή της καριέρας του ήταν το πολιτικό ντοκιμαντέρ «Αττίλας '74» (1975), που καταγράφει την κατάσταση στην Κύπρο, μετά το πραξικόπημα κατά του Μακάριου και την τουρκική εισβολή, μέσα από συνεντεύξεις με πολιτικούς, όπως ο Μακάριος και ο Σαμπών, αλλά και απλούς ανθρώπους. Όπως αφηγείτο ο ίδιος, μόλις είχε σκηνοθετήσει «Οιδίποδα Τύραννο» για το Εθνικό Θέατρο της Ιρλανδίας, όταν έμαθε για την τουρκική εισβολή στην Κύπρο.

Το 1977 μετέφερε στη μεγάλη οθόνη την τραγωδία του Ευριπίδη «Ιφιγένεια Εν Αυλίδι» με τίτλο «Ιφιγένεια» και πρωταγωνίστρια τη νεοεμφανιζόμενη Τατιάνα Παπαμόσχου, η οποία κέρδισε το βραβείο ερμηνείας στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης. Η φιλμογραφία του Μιχάλη Κακογιάννη περιλαμβάνει ακόμη τρεις ταινίες: «Γλυκιά Πατρίδα» (1986) με θέμα τα βασανιστήρια των στρατιωτικών καθεστώτων της Λατινικής, την κωμωδία «Πάνω, κάτω και πλαγίως» (1993) και τη μεταφορά στη μεγάλη οθόνη του θεατρικού του Τσέχωφ «Ο Βυσσινόκηπος», που αποτελεί και το κύκνειο άσμα του στο χώρο του κινηματογράφου.

Το πολιτιστικό έργο του Μιχάλη Κακογιάννη

Έργο του Μιχάλη Κακογιάννη είναι ο νυχτερινός φωτισμός των μνημείων της Ακροπόλεως, τον οποίο εκείνος πρώτος οραματίστηκε και για την επίτευξη του οποίου ίδρυσε το σύλλογο «Οι Φίλοι της Αθήνας», εξασφαλίζοντας τις υπηρεσίες του διάσημου γάλλου φωτιστή Πιερ Μπιντό και αναλαμβάνοντας τη χρηματοδότηση όλων των απαραίτητων μελετών.

Το 2004 ο Μιχάλης Κακογιάννης συνέστησε το κοινωφελές ίδρυμα με την επωνυμία «Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης» με σκοπό τη μελέτη, υποστήριξη και διάδοση των τεχνών του θεάτρου και του κινηματογράφου, καθώς και την καταγραφή και διαφύλαξη των δημιουργημάτων των τεχνών αυτών. Το φθινόπωρο του 2009 ξεκίνησε η λειτουργία του Πολιτιστικού Κέντρου του Ιδρύματος, που βρίσκεται στην οδό Πειραιώς 206, στον Ταύρο.

Για την προσφορά του και το έργο του τιμήθηκε με πολλές διακρίσεις στην Ελλάδα, την Κύπρο και το εξωτερικό. Έχει τιμηθεί με τον Ταξιάρχη του Χρυσού Φοίνικα (Ελλάδα), τον Ταξιάρχη των Γραμμάτων και Τεχνών (Γαλλία), τον Μεγαλόσταυρο του Τάγματος του Μακαρίου του Γ' (Κύπρος) και το Special Grand Prix of the Americas (Μόντρεαλ). Βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών για την προσφορά του στο έθνος, από το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης για το συνολικό έργο του και αναγορεύθηκε διδάκτωρ Τεχνών στο Columbia College των ΗΠΑ, επίτιμος διδάκτωρ στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Κύπρου και Αριστοτέλειο Θεσσαλονίκης. Ανακηρύχτηκε Επίτιμος Δημότης στη Λεμεσό, στο Μονπελιέ (Γαλλία) και στο Ντάλας (Τέξας, Η.Π.Α.).

Για την προσωπική του ζωή ο ίδιος είχε αναφέρει: «Έζησα καλή ζωή, ασχέτως αν ποτέ δεν έκανα οικογένεια. Αγάπησα πλάσματα, που με μεγαλύτερη παραφορά αγάπησαν εμένα, έσπασα συχνά τις ερωτικές συμβάσεις, που η τρέχουσα ηθική επέβαλλε. Αγάπησα πολύ περισσότερο, ωστόσο, τη δουλειά μου».

Ο Μιχάλης Κακογιάννης πέθανε στις 25 Ιουλίου 2011, στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός» της Αθήνας, σε ηλικία 90 ετών.

Πηγή: sansimera.gr